

Њ. Е. Јахел Вилан^[1]

Амбасадор Израела
у Републици Србији

УДК 327(497.11:569.4)

341.7(497.11:569.4)

Документарни прилог

Примљен: 25.02.2022.

Прихваћен: 28.02.2022.

doi: 10.5937/napredak3-36643

Тридесетогодишњица од обнављања дипломатских односа између Државе Израела и Републике Србије

Сажетак: Историјска блискост српског и јеврејског народа, исказана и кроз заједничко страдање и патње током Другог светског рата, данас се најбоље огледа у искреним и пријатељским везама између два народа и две земље. Чињеница да су након Шестодневног рата 1967. године, према одлуци тадашње југословенске владе, дипломатски односи на тренутак званично прекинути није утицала на међусобно разумевање и сарадњу кад год је то било могуће. Од пролећа 1992. године дипломатски односи су подигнути на највиши ниво, доказујући да иако није сусед Израела на географској карти Србија је сусед у срцу овог народа. Кроз сведочења и примере личности које су својим делима уткале нити искреног пријатељства и разумевања у овом тексту говоримо о добрим билатаралним односима две државе и потреби да се пред заједничким изазовима у садашњости међусобно помажемо, штитећи своје националне интересе и идентитете. Будућност видимо у активнијем и богатијем ангажовању у свим аспектима наших живота – трговини, туризму, инвестицијама, култури, спорту и, наравно, науци.

Кључне речи: Израел, Србија, дипломатски односи, пријатељство, сарадња, заједничка будућност

Поштовани читаоци,

Ове године обележавамо тридесет година од обнављања дипломатских односа између Државе Израела и Републике Србије.

Дипломатски односи између бивше Југославије и Државе Израела званично су прекинути након Шестодневног рата 1967. године, према одлуци тадашње југословенске владе. Односи

су обновљени на нивоу отправника послова у јесен 1991, а у пролеће 1992. године у Тел Авиву је поново отворена југословенска амбасада. Први југословенски амбасадор који је 1997. предао акредитивна писма био је чувени Мирко Стефаноновић. Први амбасадор Израела, Давид Сасон, дошао је у Београд 1996. године.

Кажем „званично“ зато што односи између наше две земље, у најдубљем и најискренијем

[1] press@belgrade.mfa.gov.il

значењу те речи, никада нису били прекинути. Србија није сусед Израела на географској карти, али му је сусед у срцу.

Не морате бити историчар, песник или пророк да бисте увидели изузетне сличности између наша два народа. Наши блиски односи потичу из заједничке **историјске прошлости, садашњих изазова и будућих снова.**

Заједничка историјска прошлост

Оба народа су током своје крваве историје била поробљена, под окупацијом услед губитка суверенитета, херојски се борећи да очувају своје културно и духовно наслеђе у окружењу које се стално мењало. Јеврејска заједница одувек је чинила саставни део српског народа и са њим делила добре дане и времена пуна тешкоћа. Наше две нације морале су да дају огромне жртве да би истрајале и преживеле. И успели смо у томе.

Једна од најистакнутијих личности у заједничкој историји Србије и Израела био је доктор Давид Албала, српски родољуб и ватрени ционист, који у свом лику отелотворује историјско раскршће на нашем упоредном путовању.

Пре отприлике 105 година, 27. децембра 1917, ционизам и српске националне тежње кренули су у истом смеру, што је довело до тога да Србија постане прва земља на свету која је потписала Балфурову декларацију.

Другог новембра 1917. године лорд Џејмс Артур Балфур, тадашњи министар иностраних послова Велике Британије, потписао је Декларацију, признавши први пут право Јевреја као нације на самоопредељење у њиховој ис-

торијској отаџбини. Влада Србије је у дивном писму Миленка Веснића, тадашњег амбасадора Србије у Вашингтону, а касније премијера, које је упутио свом пријатељу Давиду Албали, постала прва држава која је потписала Декларацију.

Немогуће је занемарити огромне симпатије и поштовање који су пропратили ово емотивно писмо. Након што је изразио наклоност српске владе и народа према овом праведном циљу, који ће Јеврејима омогућити „да заузму своје место у будућем друштву народа, у складу са својим бројним могућностима и неоспоривим правом“, Веснић је наставио: „Знате, драги капетане Албала, да на свету не постоји ниједан народ који овај план подржава као Србија.“

На крају писма Веснић је написао: „Биће нам тужно кад будемо видели да наши суграђани Јевреји одлазе како би се вратили у своју обећану земљу, али ћемо наћи утеху у нади да ће нам они и даље бити браћа и да ће нам оставити велики део срца, те да ће представљати најчвршћу спону између слободног Израела и Србије.“ Веснић је пророчки из последње реченице избрисао откуцану реч „Сион“ и уместо ње руком дописао „Израел“, иако то име још није било предложено за будућу јеврејску државу.

У најмрачнијим временима човечанства, Србија и Срби су поново кренули правим моралним путем, учинивши праву ствар у неподношљивим околностима тако што су својој јеврејској браћи помогли највише што су могли. То није спасло већину њих, суочених са најсуровијом машином за убијање коју је смислила нацистичка Немачка са својим колаборационистима, али је овакво херојско

SERBIAN WAR MISSION TO THE
UNITED STATES

WASHINGTON, Dec. 27th. 1917.

Dear Captain Albala,,

[I learn that you have to attend on Saturday 29th inst., a meeting of the Menorah, the great Cultural Society in this country of the Jewish youth.] I wish you to express to your jewish brothers, ~~brothers~~ [on that occasion] the sympathy of our Government and of our people for the just endeavour of resuscitating their beloved country in Palestine, which will enable them to take their place in the future Society of Nations, according to their numerous capacities and to their unquestioned right. We are sure that this will not only be to their own interest, but at the same time, to that of the whole of humanity.

You know, dear Captain Albala, that there is no other nation in the world sympathising with this plan more than Serbia. Do we not shed bitter tears on the rivers of Babylon in sight of our beloved land, lost only a short time ago? How should we not participate in your clamours and sorrows, lasting ages and generations, especially when our countrymen of your origin and religion have fought for their Serbian fatherland as well as the best of our soldiers?

fellow- It will be a sad thing for us, to see any of our Jewish citizens leaving us to return to their promised land, but we shall console ourselves in the hope, that they will stand as brothers and leave with us a good part of their hearts, and that they will

free Israel

be the strongest tie between ~~Zion~~ and Serbia.

Believe me, dear Captain Albala,

Very sincerely yours,

Vesimsky

Captain Dr. David Albala,
Serbian Legation,
Washington. D.C.

JUL 1963

Њ. Е. Јахел Вилан

Тридесетогодишњица од обнављања
дипломатских односа између
Државе Израела и Републике Србије

Председник Републике Србије Александар Вучић са бившим председником Израела Рувеном Ривлином
приликом посете Београду, јул 2018. године

Amos Ben Gershom (GPO), Национална фото-колекција Израела

поступање највећег броја Срба заувек остало у нашим срцима и одиграло још једну значајну улогу у нашим билатералним односима.

Заједнички изазови у садашњости

Истина, ми смо мале земље, и Србија и Израел – ми имамо нешто више становника, а ви већу географску површину; и истина, нисмо увек омиљени у појединим међународним аренама,

али смо и даље енергични, истрајни и, опростићете на комплименту који сами себи дајемо, шармантни захваљујући својој динамичној природи, топлини и људској великодушности.

Наша борба за опстанак наставља се и данас. Израелци и Срби подједнако верују да морају штитити своју земљу, своје национално богатство и јединствени идентитет. Оба наша народа и даље се суочавају са споровима због граница.

Председник Републике Србије Александар Вучић са бившим председником Израела Рувеном Ривлином, на свечаној церемонији именовања Улице Теодора Херцла у Београду, јул 2018. године

Amos Ben Gershom (GPO), Национална фото-колекција Израела

Слични снови за будућност

Обе наше земље желе мир, безбедност и стабилност, теже да буду укључене у регионални простор и превазиђу најдубље страхове, понекад унутрашње природе.

Међутим, драги читаоци, дозволићете ми да вам кажем још нешто: заједнички снови и славна прошлост нису довољни. Они су дефинитивно важни, али мој главни задатак као амбасадора јесте да те снове и заједничке вредности и прија-

тељство пренесем у још снажнију садашњост и будућност.

Прва половина тог плана огледа се у томе што Израел никада није био присутнији у свакодневном животу Србије него данас. То можете видети на хоризонту Београда или када одете у куповину у један од тржних центара ВІГ, када се возите локалним аутобусима марке KAVIM на југу Србије или када пијете Don Café. Овде смо присутни и у оквиру пројеката обновљиве енергије и у пољопривреди. И, да

Њ. Е. Јахел Вилан

Тридесетогодишњица од обнављања
дипломатских односа између
Државе Израела и Републике Србије

Зид плача у Јерусалиму
Noam Chen, Министарство туризма Израела

буде сасвим јасно – веома смо поносни због свега тога.

Годинама су се наши народи зближавали тако што су се међусобно упознавали кроз културу: плесне групе, књиге преведене на наше језике, музику свих врста и још много тога. У предстојећим месецима прославићемо тридесетогодишњицу низом културних догађаја широм Србије.

Шта је тридесет година у историји наших старих нација? И једни и други имамо младе државе које потичу од старих и славних народа,

не по величини већ по унутрашњој енергији, мотивисаности и чврстој вери у себе.

Да, сасвим сигурно можемо с великим поносом посматрати све што смо постигли у овом кратком периоду од тридесет година.

Али, када је реч о будућности и ономе што желим Србији и Израелу у наредних тридесет година, дозволићу себи да се осврнем и на део плана који тек треба да се оствари, односно на огроман потенцијал који постоји у нашим односима.

Авионски лет између наше две земље траје свега три сата и, као што је већ поменуто, разумемо се и волимо и тај однос је вероватно много бољи него с било којом другом земљом на овом континенту. А мој, као и наш заједнички задатак јесте да ово претворимо у знатно обухватније ангажовање у свим аспектима живота: трговини, туризму, инвестицијама, култури, спорту, науци и тако даље.

Управо овако видим свој циљ као амбасадора на значајној прекретници каква је ова тридесетогодишњица. Треба с много оптимизма посматрати наредних тридесет година и уло-

жити све напоре да до тада буде остварен много већи проценат овог огромног потенцијала, подједнако у корист Срба и Израелаца.

H. E. Yahel Vilan

Ambassador of the State of Israel to the Republic of Serbia

30th anniversary of the renewal of diplomatic relations between the State of Israel and the Republic of Serbia

Summary

Historical closeness of the Serbian and Jewish nations, also expressed through their suffering and torments during World War Two is nowadays best reflected in sincere and friendly relations between the two nations and the two countries. The fact that after the Six Day War in 1967, according to the decision of the Yugoslav government at the time, the diplomatic relations were briefly interrupted officially, did not affect mutual understanding and cooperation whenever it was possible. Since spring 1992 the diplomatic relations were raised to the highest level, proving that, although Serbia is not Israel's geographical neighbour, it is the neighbour in the heart of this nation. Through testimonies and examples of the persons whose deeds wove the threads of honest friendship and understanding, this text will speak of good bilateral relations of the two countries and the need to help each other while facing joint challenges in the present, while protecting our national interests and identities. We see the future in a more active and profound engagement in all aspects of our lives – economy, tourism, investments, culture, sport and, of course, science.

Keywords: Israel, Serbia, diplomatic relations, cooperation, mutual future